

Nieuwsbrief

In deze Nieuwsbrief

In memoriam Walter De Wolf

De Overbeekse cités

De lotgevallen van soldaat Richard Van Boxstaele

Muziekfestival in Wetteren anno 1877

Erfgoed en cultuur

Verschijnt 3 keer
per jaar
December 2020
24ste jaargang



Vlaanderen
verbeelding werkt

Colofon

Erevoorzitter

Alfons Rasschaert

Voorzitter

Erik Van der Haegen

erik.van.der.haegen@telenet.be

Ondervoorzitter

Hubert Keuppens

hubertkeuppens2@telenet.be

Ere-secretaris

Willy Tondeleir

Secretaris

Koen Luyckx

koenraad.luyckx@telenet.be

Penningmeester

Fernand Schamp

fsw1@skynet.be

Museumgids

Luc Bontinck

luc.bontinck2@telenet.be

Tentoonstellingen

Christiane Van Impe

vanimpe.christiane@skynet.be

Bibliotheek

Karel François

françois.vanherreweghe@telenet.be

Bestuursleden

Jeroen Trio

jeroen.trio@wetteren.be

Martin Bogaert

bogaertmartin8@gmail.com

Inhoud

In memoriam Walter De Wolf	2
De Overbeekse cités	5
De lotgevallen van soldaat Richard Van Boxstaele	8
Muziekfestival in Wetteren anno 1877	11
Wetteren op rolschaatsen: kermistentoonstelling 2021	13
Erfgoed en cultuur	14

Werkgebied

De gemeenten Wetteren, Massemen en Westrem.

Museum in coronatijden

Het museum is opnieuw open, met inachtneming van de coronamaatregelen (mondmasker, handen ontsmetten, anderhalve meter afstand, beperkt aantal bezoekers) en in de veronderstelling dat die niet teruggeschroefd worden. Welkom elke eerste zaterdag van de maand van 14 tot 18 uur:

- zaterdag 6 maart
- zaterdag 3 april
- zaterdag 8 mei
- zaterdag 5 juni
- zaterdag 3 juli
- zaterdag 7 augustus

Lidmaatschap

Het lidmaatschap bedraagt 12 euro voor één jaar. Lid worden kan tijdens de openingsuren van het museum of door overschrijving op rekeningnummer BE21 0682 1293 2003.

Meewerken aan dit tijdschrift

Elke bijdrage over Wetteren, Massemen of Westrem over een heemkundig of historisch onderwerp komt in aanmerking voor opname in de Nieuwsbrief.

De redactie behoudt zich het recht voor artikels te aanvaarden of te weigeren.

Mail je bijdrage door naar fsw1@skynet.be (Fernand Schamp) of zend ze naar de Koninklijke heem- en geschiedkundige kring Jan Broeckaert, p.a. Kerkstraat 31, 9230 Wetteren.

Boeiende tentoonstellingen in 2021

Twinkelende lichtjes, engelenhaar en kerstballen in de kerstboom, de herders geknield aan de kerststal, drie koningen op weg naar Betlehem, misschien ook kerstcadeautjes rond de boom. Alles is blijkbaar voorhanden om in huis een zalige kerstsfeer te scheppen. Maar helaas, we mogen niet zo maar iedereen uitnodigen aan de feesttafel. Er is gelukkig beterschap op komst. Nog even geduld. Ondertussen kan deze nieuwsbrief helpen om er de moed in te houden. We hebben ons best gedaan om boeiende en leerrijke verhalen te brengen. Geen kerstverhalen, wel het relaas bijvoorbeeld van een jonge Wetteraar, Richard Van Boxstaele, in de Grote Oorlog. Zijn wedervaren eindigt al bij al redelijk goed in Nederland.

We mogen ondertussen niet vergeten dat we het afgelopen jaar afscheid hebben moeten nemen van enkele mensen die ons nauw aan het heem- en geschiedkundige hart lagen. Vooreerst willen we eer betonen aan Reine De Coninck die ons op 20 november verlaten heeft. Ze was één van de steunpilaren van het Wetterse culturele leven. Een ander verlies dat ons zwaar is gevallen is het overlijden op 21 juli van ons bestuurslid en conservator-archivaris Walter De Wolf. Over zijn betekenis voor onze heem- en geschiedkundige kring vind je onmiddellijk hierna een bijdrage.

We blijven optimist en gaan ervan uit dat onze twee tentoonstellingen in 2021 zullen kunnen doorgaan. De eerste is die over de openbare verlichting in Wetteren. Dit jaar (2020) moesten we ze wegens corona afblazen. We openen deze tentoonstelling op vrijdag 23 april, dit naar aanleiding van de Erfgoeddag van 24 en 25 april die loopt onder het thema “Nacht”. De openbare verlichting – die de nadelen van de nacht moest helpen verdrijven – past daar wonderwel in.

De tweede tentoonstelling is die van Wetteren-kermis. We openen ze op vrijdagavond 3 september en stellen het rolschaatsverleden van Wetteren in de schijnwerpers. Het is ondertussen al een tijd geleden, maar Wetteren spande in de tweede helft van de vorige eeuw de kroon op rolschaatsvlak. We willen onze sportieve rolschaatsende helden dan ook in het zonnetje zetten. We doen hierbij ook een oproep om (rolschaats)materiaal in bruikleen te geven voor deze markante tentoonstelling (zie pagina 12).

Ondertussen maken we het museum klaar voor de opening vanaf zaterdag 6 maart en daarna elke eerste zaterdag van de maand (maar niet op 1 mei, wel op 8 mei). We kunnen in het museum zeker nog helpende handen gebruiken. Weet dat je eigen beroep of hobby kan helpen om voorwerpen in het museum beter te duiden en beschrijven.

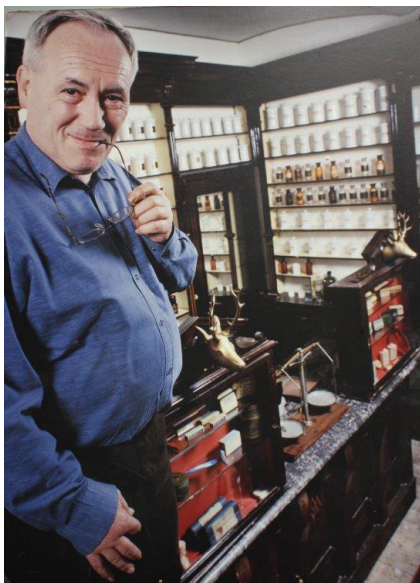
We doen zoals telkens in het laatste nummer van het jaar een vriendelijke oproep om je lidmaatschap voor het volgend jaar – 2021 – te hernieuwen. Het lidgeld bedraagt 12 euro. We voegen bij deze nieuwsbrief een overschrijvingsformulier. Je kan de betaling ook online doen op rekeningnummer BE21 0682 1293 2003. Giften aanvaarden we in dank. Ze laten ons toe nog beter te zorgen voor ons museum en onze bibliotheek. Mogen we vragen om het lidgeld in de loop van de maand januari te vereffenen?

We wensen jou, je familie en vrienden ondanks de heersende coronamaatregelen een warm en aangenaam jaareinde toe in je eigen bubbel en een nieuw jaar waarin we het coronavirus klein zullen krijgen.

Walter De Wolf

Walter is niet meer onder ons. Na een slepende ziekte is hij op 21 juli overleden. We hebben in beperkte kring van hem afscheid moeten nemen. Walter werd in Wetteren geboren op 23 december 1949, maar groeide op in Serskamp.

Meer dan 20 jaar is hij de **conservator** geweest van ons museum. Elk jaar bracht hij in onze nieuwsbrief verslag uit over zijn werkzaamheden in dat museum: saneren van de collectie



voorwerpen schikken en herschikken, het museum klaarmaken om de geïnteresseerde bezoekers te kunnen ontvangen.

Ook als **archivaris** van onze heem- en geschiedkundige kring was Walter onvermoeibaar. Ten bewijze daarvan kunnen we onder andere verwijzen naar de uitgebreide fotocollectie die hij wist aan te leggen.

Walter zat ook niet verlegen om zijn medebestuurleden te **helpen** bij hun werkzaamheden. We denken hierbij aan het samenstellen van de catalogus van de boeken en andere documenten van de museumbibliotheek.

Walter dook ook graag in het verleden van onze gemeente. Vele van zijn opzoekingen vonden hun neerslag in onze nieuwsbrief waarvan hij **eindredacteur** was en in de **brochures** die hij daarover liet verschijnen. We hebben de brochures en bijdragen hierna opgelijst.

Walter was de conservator van ons museum, hij was onze archivaris en hij was de redacteur van onze nieuwsbrief. Hij reikte graag en belangeloos een hand aan iedereen die hulp kon gebruiken en bovenal was Walter een trouwe **compagnon de route**, een **kameraad** voor velen, en voor sommigen een **dierbare vriend**.

De redactie



Foto Christine Eloot.

Een glimlachende Walter, links van hem voorzitter Erik Van der Haegen (die net een grap heeft verteld). Ze kijken naar de optocht van Reus en Reuzin We herkennen verder wijlen Roger Bossaer en Luc Bontinck.

Bijdragen verschenen in de Nieuwsbrief (NB) van de Heem- en geschiedkundige kring

Bijdragen die waarschijnlijk zijn geschreven maar niet ondertekend door Walter De Wolf hebben we niet opgenomen, net zo min als door hem ondertekende korte bijdragen (mededelingen, aankondigingen, enz...).

- Heemkundig museum Wetteren (verslagen door conservator Walter De Wolf over de toestand van het museum)
- Kermistoonstelling 2002 vroegere brouwerijen te Wetteren (NB december 2002)
- 200 jaar “Kes Bons Vivants” te Wetteren (NB juni 2004)
- Popp-kaarten, een heemkundige schatkamer (NB december 2004)
- Kermistoonstelling “De reuzen van Wetteren” (NB december 2005)
- Terugblik op de Heemkundige wandeling in de Boskantwijk van 2 juli 2005 (NB juni 2006)
- De oudheidkundige opgravingen te Massemen – 50 jaar geleden (NB juni 2007)
- De algemene ondersteuning van het middenkomiteit en zijn verschillende afdelingen 3 augustus 1914 – 1 mei 1916 (NB december 2009)
- Bekende en minder bekende Wetteraars in de kijker: Victor van Wilder (NB juni 2010)
- Het gasgesticht van Wetteren (NB december 2010)
- Bekende en minder bekende Wetteraars in de kijker: Karel-Lodewijk Ternest (NB december 2011)
- Wetteren heeft een “Markt” en een “markt” (NB december 2011)
- De drukpers te Wetteren (NB december 2012)
- De Schelde en Wetteren (NB april 2013)
- 1950-1960 – 10 jaar uit de onderhoudsgeschiedenis van de Sint-Barbarakapel van Beirstoppel (NB april 2014)
- 1939 – Stichtingsjaar van de “Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring 'Jan Broeckaert' vzw – Wetteren” (NB augustus 2014)
- Bekende en minder bekende Wetteraars: Seraphin “Stuze” Van Goethem (NB augustus 2014)
- Van armbestuur tot openbare onderstand in Wetteren (NB december 2014)
- De politieke, sociale en economische toestand van de gemeente Wetteren 126 jaar geleden (NB april 2015)
- Wetteren en het verdrag van Nijmegen (NB augustus 2015)
- Sexuele delinquentie te Wetteren in de 19e eeuw (NB augustus 2015)
- Van pleinen en van straten te Wetteren (NB december 2015)
- De gevangenis van Wetteren (NB augustus 2016)
- Historische aantekeningen bij De Koninklijke Buskruitfabriek van Wetteren Cooppal en Cie – 1939. Vertaling door WDW van: Notice historique sur la Poudrerie royale de Wetteren Cooppal & Cie (NB december 2016)
- Volksleven te Wetteren van de 19e eeuw tot 1953 (NB april en augustus 2017)

Werken in 'boekvorm' uitgegeven

Deze werken bevinden zich in onze bibliotheek en / of zijn beschikbaar in de Wetterse bibliotheek.

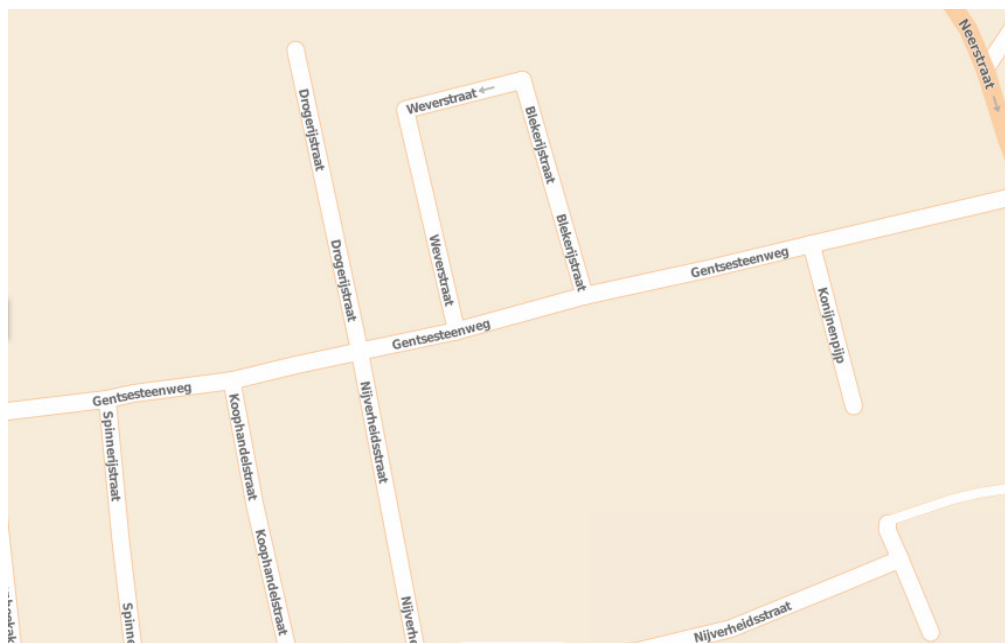
- Korte geschiedenis van de gemeente Wetteren, haar wijken, haar deelgemeenten Massemen en Westrem (zonder datum)
- De wonderbare reizen van de Reuzen van Wetteren (2014) samen met Christiane Van Impe
- Dagboek van Arnold De Coninck 1914-1918 : gebeurtenissen en feiten van Wetteren en omgeving (2011) samen met Jeroen Trio
- Recht voor de vuist : drie generaties van de Wetterse familie kunstenaarsfamilie De Vuyst (2010)
- Beknopte geschiedenis van 70 jaar Heemkundige Kring en 50 jaar Heemkundig Museum : 1939 - 1959 - 2009 (2009)
- Wetteren in kaart : korte beschrijving van de tentoongestelde kaarten (2008)
- Religieuze voorwerpen in het Heemkundig Museum Wetteren (2007)
- Sint-Gertrudis en Wetteren (2007) samen met Els De Smet
- Fietstocht Massemen Lourdes : 13-23 juli 1981 (2007)
- Popp-kaarten van Wetteren, een heemkundige schatkamer (2006)
- De Boerenkeuken van het Heemkundig Museum Wetteren : overzicht en beschrijving van de belangrijkste oude voorwerpen (2006)
- Volksopbeuring 75 jaar : 1931-2006 (2006)
- Over de Passerelle : en andere gebeurtenissen aan de Schelde : kermistentoonstelling 2006, Heemkundig Museum Wetteren (2006)
- De Garde Civique te Wetteren (2006)
- 200 jaar "Les Bons Vivants" te Wetteren (2006)
- Grafkapel van Pottelsberghe de la Potterie (2006)
- De Wetterse reuzenfamilie tentoongesteld (2005)
- Torens van Wetteren (1992).



Foto Christine Eloot. Walter De Wolf in 2016.

De Overbeekse cités

Net als in het centrum van Wetteren waren er in Overbeke indertijd ook arbeiderscités waar de minst welstellenden van de Wetterse bevolking woonden. Soms waren dat leurders – bijvoorbeeld in wit zand of petroleum – maar ook werknemers van de textielfabriek van Beernaerts. De samenhangigheid tussen de bewoners van de cités was tekenend. Iedereen zat namelijk in hetzelfde schuifje, wat niet betekende dat alles steeds koek en ei was. Verpaupering en ongeletterdheid zorgden ervoor dat het leven in een cité verliep als in een ‘smartlap’, met een lach en een traan. Soms was het kermis, soms ook dikke miserie, maar waagde een buitenstaander het om één van hen te bekritisieren, dan trokken ze aan één zeel.



De ‘Vlooiencité’ was het oudste beluik. Ze bestond uit tien kleine lage huisjes door Marien De Pauw gebouwd met stenen gerecupereerd bij de afbraak van de oude gevangenis in Gent. Ze lag ter hoogte van het oudste deel van de Nijverheidsstraat, gezien vanuit Wetteren links van de Gentssesteenweg en was bereikbaar via een aardeweg. De woningen waren niet voorzien van stromend water of elektriciteit. De bewoners beschikten over twee waterpompen, een houten en een ijzeren pomp. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was er zo een tekort aan brandhout en steenkool dat de huizen deels ontmanteld werden. De ‘Vlooiencité’ werd rond 1930 gesloopt (uit *Overbeke door de jaren heen* van Karel Van Bever).

Een typisch voorbeeld van een beluik was de ‘Paardendreef’, tien kleine arbeiderswoningen verzameld rond een gesloten binnenplaats. De woningen waren oorspronkelijk niet voorzien van stromend water noch van elektriciteit. Elke woning had op de benedenverdieping een voor- en een achterkamer. Onder het niet geïsoleerd pannendak waren er twee slaapkamers. Achter de huizenrij was er per twee huizen een gezamenlijke binnenplaats met een afzonderlijk toilet per woning. Voor de huizenrij lag een aardeweg, met een waterpomp, palend aan een terrein verdeeld in 10 percelen, voorzien als moestuin voor de bewoners. De Paardendreef had een toegang aan de linkerzijde van de Gentssesteenweg en lag tussen de Gentssesteenweg en de

spoorweg. Een tweede toegangsweg was een weggetje dat liep vanaf de Neerstraat (het Boerenhol) aan de voet van de spoorwegberm tot aan het oude schooltje achter de kerk (depot van drankenhandel De Winter), met een aftakking dwars door de achterliggende weide, naar het beluik. De laatste eigenaar van het beluik was Maurice De Winter. De huizen waren in een zodanig erbarmelijke staat dat ze onbewoonbaar verklaard werden. De woningen werden gesloopt in de jaren zestig.

De Konijnepijp

De ‘Konijnepijp’ was als het ware een miniversie van een beluik, bestaande uit drie kleine woningen rond een binnenplaats met een waterput. Het beluikje lag links van de Gentsesteenweg. De huisjes hadden een voorplaats en een kleine achterplaats met een trap naar de twee kleine ruimtes op de bovenverdieping. Later werd de waterput die in ongebruik was geraakt, opgevuld. In de jaren '80 werden de huisjes onbewoonbaar verklaard. Louis De Graeve kocht ze, liet ze afbreken en gebruikte de stenen om zijn huis te verbouwen. Op de grond van twee van de vroegere woningen bouwde hij een stal en de resterende grond werd gebruikt als parkeerplaats, bereikbaar vanaf de Gentsesteenweg.



Arbeiderssite gebouwd door de firma Beernaerts:

De straatnamen refereren naar de textielnijverheid: Nijverheidsstraat (in de volksmond ‘de blauwe cité’ genoemd, verwijzend naar de werkkledij van de bewoners), Koophandelstraat, Weverstraat, Blekerijstraat, Drogerijstraat en Spinnerijstraat. Deze straat paalt aan de kerk en alhoewel haar naam verwijst naar de textielnijverheid is ze atypisch voor de ‘Overbeekse cités’, er staan geen ‘werkmanshuizen’ en de oudste woningen dateren van halfweg de vorige eeuw.



Blekerijstraat (1974)



Koophandelstraat



Nijverheidsstraat (circa 1930)



Weverstraat (1974)



Drogerijstraat



Spinnerijstraat

Wat meer uitleg over het woord cité (beluik)

Het *Gents Woordenboek* geeft als uitleg bij 'cité': 'beluik, vereniging van werkmanswoningen'. En een paar uitdrukkingen opgenomen in datzelfde werk geven meteen aan wat je daar kon verwachten:

- een Baron cité: iemand van geringe afkomst die het hoog opneemt
- een Citéjongen: jongen of kind uit een cité.
- zo mager of ne citéjongen.

Toch wel eigenaardig, de term cité betekent 'stad', stadsdeel of 'gemeenschap van burgers (cives), noch min noch meer. In de industriële 19de eeuw ontstond een variëteit die bij ons bekend werd als cité ouvrière.

Litré geeft in zijn *Dictionnaire de la Langue Française* (1877) ongeveer de volgende omschrijving: naam gegeven aan grote gebouwen, in recente tijden geconcipieerd en bestemd om arbeiders te huisvesten, die er aan enkele gemeenschappelijke economische schikkingen onderworpen zijn. Geleerdentaal dus, uit het Latijn (civitas>città>city) afgeleid.

De term cité ouvrière stamt uit de gloriejaren van de socialistische woonutopieën. In Guise bij Maubeuge kan men zich daarvan een goed idee vormen. (*Gegevens overgenomen uit Van Mensen en Dingen 13de jaargang nr. 1, 2015*).

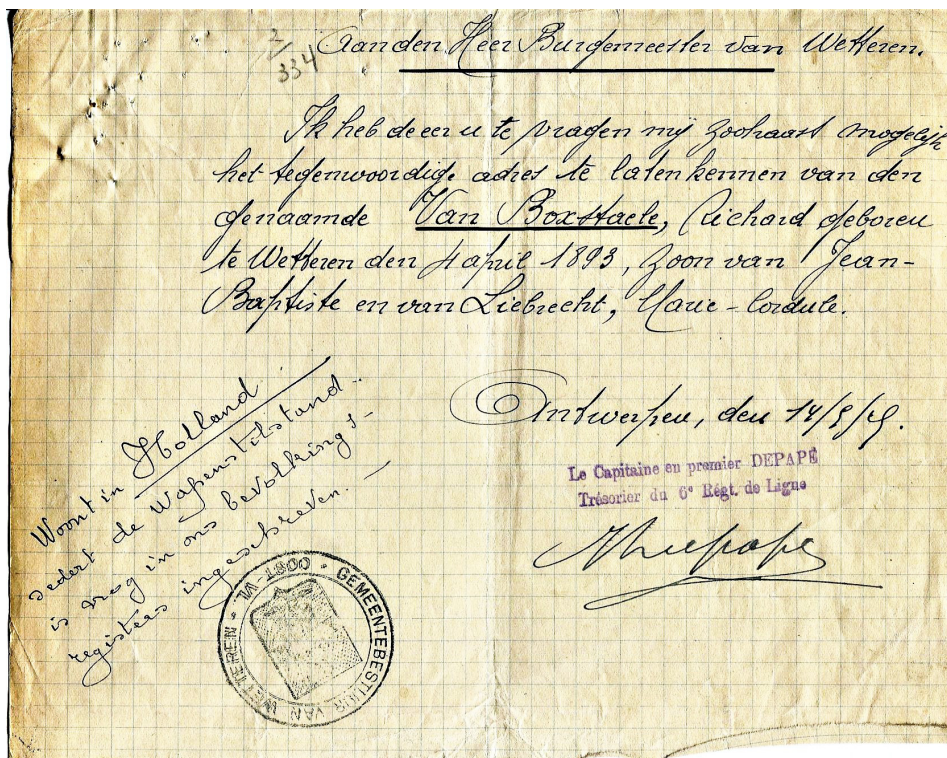
Rogert Rasschaert - Lisette De Graeve

De lotgevallen van soldaat Richard Van Boxstaele

Als in 1914 de oorlog uitbreekt is Richard Van Boxstaele bezig zijn dienstplicht te vervullen in het Belgisch leger. Hij is op 4 april 1893 in Wetteren geboren als zoon van Jan Baptist (° Bavegem) en Maria Cordula Liebrecht (° Smetlede). Het gezin woont op het adres Berg 69. Zijn vader is arbeider bij de geboorte van zijn zoon en metselaar als zijn zoon op 6 april 1921 huwt met Maria Leijtens. Richard woont dan in Waalwijk, Noord-Brabant, net ten noorden van Kaatsheuvel (waar de Efteling is). In 1929 gaat hij als arbeider in dienst bij de gemeente Waalwijk. Hij zal niet meer naar Wetteren komen.

Oorlogsverrichtingen

Bij het begin van de belegering van Antwerpen door de Duitsers (28 september 1914) bezet het 6de liniebataljon waarbij Richard ingedeeld is, het gebied tussen het fort en schans Dorpveld in Sint-Katelijne-Waver. Op 8 oktober maken de Duitsers zich op om Antwerpen in te nemen. Het 6de liniebataljon trekt zich terug over de Schelde en begeeft zich naar Moerbreke en Zelzate. Richard heeft het ondertussen wel gehad. Hij laat zich in Clinge, een dorp bij Hulst net over de Nederlandse grens, gevangennemen. Liever geïnterneerd in een Nederlands kamp zal hij gedacht hebben, dan zijn eenheid te volgen naar de Westhoek en daar als held voor het vaderland te sneuvelen.



Het leger wil weten waar Richard Van Boxstaele zich bevindt.

Wetteren antwoordt dat hij in Holland woont

In augustus 1918 merken de Nederlandse autoriteiten dat Richard verdwenen is uit het interneringskamp. Ze stellen zijn Belgische legeroversten hiervan op de hoogte (15 augustus 1918). Ontvluchting uit een Nederlands interneringskamp staat immers gelijk aan desertie. Het

is een raadsel hoe hij nog in augustus in het krijgsgevangenkamp Friedrichsfeld in Duitsland geraakt is (gegevens van het Rode Kruis in Genève, 18 augustus 1918).

Richard sticht een gezin

Hoewel hij maar enkele maanden gediend heeft, zich heeft laten internen in Nederland en uiteindelijk in een Duits gevangenkamp terecht komt, wil België hem toch frontstrepen toekennen. Het gemeentebestuur laat weten dat Richard Van Boxstaele nog wel ingeschreven staat in de bevolkingsregisters, maar dat hij in werkelijkheid in Nederland woont (15 mei 1925).

In Waalwijk krijgen Richard en zijn vrouw Maria Leijtens vijf kinderen: Maria Johanna (1921-1979), Huiberdine (1923-2005), Lucia (1925-2001), Richard junior (1927-1945), Lea (1929-1953). Later nemen ze ook Joannes Theodorus van Delft, een wees geworden neef van Maria, op in het gezin.

Een dubbele moord in Waalwijk

Dochter Huiberdine van Boxstaele en haar tante langs moeders zijde, raken op het einde van de oorlog betrokken bij een dubbele moord. De verloofde van Huiberdine van wie ze zwanger is, en de tweede echtgenoot van haar tante zijn lid van de Landwacht, een door de Duitsers opgerichte en als hulppolitie gebruikte paramilitaire organisatie.



'Echo van het Zuiden' 13 augustus 1946

Op 6 september 1945 pakken verzetsstrijders hen op. De twee vrouwen gaan tevergeefs uitleg vragen bij burgemeester Moonen. Vervolgens kunnen ze enkele Duitse soldaten ertoe bewegen om de burgemeester, een dokter en twee broers Hoffmans, die ze verdenken van de ontvoering van hun mannen, te gijzelen. Ze dreigen hen te laten neerschieten als hun mannen niet worden vrijgelaten. De dokter mag gaan, maar de burgemeester en één broer, Joop Hoffmans, laten ze door de Duitsers executeren. De tweede broer, Vincent Hoffmans, heeft zich tijdig laten vallen en bij het toedienen van het heilig oliesel buiten het zicht van de agressors, kan hij ontkomen. De twee vrouwen worden later, bij een stiekem bezoek aan Waalwijk, herkend, opgepakt, de stad rond gevoerd met een schop boven het hoofd, en opgesloten. Huiberdine ziet zich veroordeeld tot 12 jaar, haar nicht tot 20 jaar. Ze zullen vervroegd vrijkomen. In de familie zal later niet worden terugkomen op het gebeurde.

Richard wordt grootvader maar verliest een kleindochter en twee kinderen

Zijn aanvankelijk naar Duitsland gevluchte dochter Huiberdine bevalt daar in Wietze van een dochttertje Maria Katharine Johanna Van Boxstaele, de vader is officieel onbekend. Het kind sterft al op 18 maart 1945.

Op zondag 15 april 1945 wordt alarm geslagen bij het Rode Kruis in Waalwijk. In de duinen zijn twee jongens op een mijn gelopen. Hoewel de twee lichamen midden in een mijnenveld liggen, gaat een ploeg onmiddellijk op weg en bergt de stoffelijke resten. Het gaat om de achttienjarige Richard van Boxstaele (zie foto hierna), de zoon van Richard senior, en zijn vijftienjarige neef Jan Theo Van Delft. Ze zijn de laatste doden in Waalwijk in oorlogstijd.



Nog is de miserie voor Richard niet voorbij, want op 17 maart 1952 komt zijn jongste dochter Lea om bij een verkeersongeval in 's Hertogenbosch. Ze is pas 22 jaar oud.

Op 22 oktober 1954 doet de lokale krant 'Echo van het Zuiden' verslag van de viering van Richard Van Boxstaele die er 25 jaar dienst als los werkmans voor de gemeente heeft opzitten. Als afscheidscadeau krijgt hij een polshorloge. Vijf jaar later, op 15 april 1959, overlijdt hij in Waalwijk. Hij is dan 66 jaar. Zijn vrouw Maria Leijtens overlijdt drie jaar later op 17 maart 1962.

André Van Damme

Hiermede betuigen wij onzen hartelijken dank voor de betoonde belangstelling bij het overlijden van onzen zoon
Richard van Boxstaele
 en onzen pleegzoon
Theodorus van Delft
 na een ongeval te Loon-op-Zand op 15 April j.l.
 Inzonderheid gaat onze dank uit naar: de Eerw. Heeren Geestelijken, het Roode Kruis, de fa. Dirks-v. Oers en haar personeel en de Buurtbewoners, vooral voor de H.H. Missen.
 Familie VAN **BOXTAELE**
 Waalwijk, 19 April 1945.

'Echo van het Zuiden' 23 april 1945

DANKBETUIGING.
 Aan allen, die medegewerkt hebben om de viering van mijn zilveren ambtsjubileum tot zulk een onvergetelijke dag te maken, betuig ik mijn welgemeende dank.
 Mijn bijzondere dank gaat uit naar de Edelachtbare Heer Burgemeester, de Heren Wethouders, de Directeur de Heer P. v. Vliet en mijn collega's voor hun buitengewone blijken van waardering en vriendschap
 R. v. **BOXSTAELE.**
 Waalwijk, October '54.

'Echo van het Zuiden' 29 oktober 1954

A. Gludemans en R. van Boxstaele
 waren 25 jaar in gemeentelijke dienst en werden hartelijk gehuldigd.
 Het grootste lokaal van de Centrale Administratie in de Stationsstraat was bijkans te klein om het voltallige personeel van de gemeentebedrijven te herbergen, toen dat daar Dinsdag tegen de middag bijeen kwam om het zilveren dienstjubileum te vieren van twee hunner collega's, de heer A. Gludemans, monteur-voorman en de heer R. van Boxstaele, werkmans. Bij deze viering waren ook tegenwoordig Burgemeester Teijssen, wethouder F. Smolders en secretaris N. Vlaar, die directeur van de gemeentebedrijven de heer P. van Vliet en de Zeer Eerw. Heer Pastoor v. Haren, die dit jubileum van twee zijner parochianen ook graag meevierde.
 In hartelijke bewoordingen hebben diverse sprekers uiting gegeven aan hun waardering voor het werk dat door de twee jubilarissen in de voorbije vijfentwintig jaren is verricht, terwijl stoffelijke blijken van belangstelling deze woorden vergezelden.

'Echo van het Zuiden' 22 oktober 1954

Muziekfestival in Wetteren anno 1877

Dit jaar is er niets van in huis gekomen, maar tot vorig jaar kon je in Vlaanderen (en daarbuiten) van de lente tot de herfst van het ene naar het andere muziekfestival gaan. Leuk vooral voor de (soms wat oudere) jeugd, minder voor omwonenden die van hun rust houden en noodgedwongen zich de muziek (het lawaai zullen sommigen zeggen) moeten laten welgevalen die dan door luidsprekers en versterkers schalt.

Ooit was het toch anders. Neem nu 1877, bijna 150 jaar geleden, onze gemeente was nog niet zo dicht bevolkt, wilde je muzikant zijn, dan was je welkom in de plaatselijke fanfare. Als nu die fanfare optrad of in optocht door de straten trok, dan kreeg je gegarandeerd een volkstoeeloop, voor de gewone Wetteraars een buitengewone kans op amusement.

De gemeenteraad van mei 1877 kwam op het lumineuze idee om in Wetteren een waar festival in te richten. Met een uitnodiging, gericht aan heel wat omliggende gemeenten, organiseerde de plaatselijke overheid op 2 september een festival voor fanfares en harmonieën.

“De loting der beurten van optreden zal gebeuren op zondag 19 augustus, te elf ure 's voormiddags door het College van Burgemeester en Schepenen ten Stadhuize. Iedere deelnemende maatschappij mag zich bij die werking door een harer leden doen vertegenwoordigen.”

We doen een greep uit de voorwaarden tot deelneming:

- Maatschappijen met minder dan 25 leden werden niet toegelaten,
- Ieder genootschap vreemd aan de gemeente ontvangt een geldelijke premie evenredig aan het getal zijner spelende leden,
- Een zilver verguld eremetaal zal aan iedere deelnemende maatschappij ter herinnering worden uitgereikt,
- Daarenboven zal ieder genootschap, vreemd aan de gemeente, eene geldelijke premie ontvangen, geëvenredigd naar het getal zijner spelende leden op de volgende wijze:
 - Genootschappen van 25 tot 30 leden tellende 30 frank
 - Genootschappen van 31 tot 35 leden tellende 35 frank
 - Genootschappen van 36 tot 40 leden tellende 40 frank
 - Genootschappen van 41 tot 45 leden tellende 45 frank
 - Genootschappen van boven de 45 leden 50 frank

“De dag van het Feest, Zondag 2 September, zullen de ingeschrevene maatschappijen te 2 ½ ure na de middag, aan het statieplein vergaderen, en zich van daar, na de aankomst der treinen van Gent en Mechelen, in stoet en onder het beurtelings uitvoeren van Pasredoublés, volgens de schikkingen der Feestcommissie, naar het Stadhuis begeven, alwaar zij door het Gemeentebestuur zullen verwelkomd worden, en waar hun de erewijf zal worden aangeboden. “

Na ontvangst van alle briefwisseling kregen volgende deelnemende harmonieën en fanfares een definitieve uitnodiging:

- Sint-Cecilia - Zele, met 32 spelende leden.
- Vreugde in vrijheid – Appels, met 27 spelende leden.

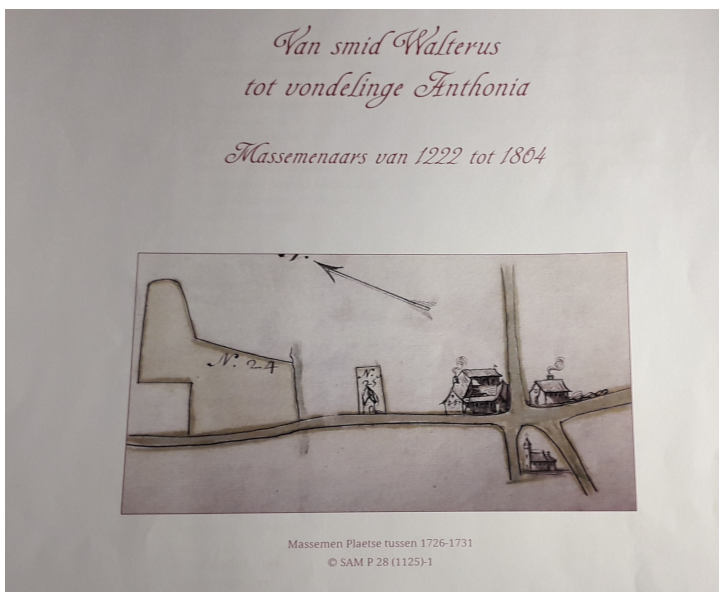
- Maatschappij Scheldegalm – Merelbeke, met 31 spelende leden.
- De Verenigde vrienden – Overmeire, met 31 spelende leden.
- Sint-Cecilia – Oordegem, met 32 spelende leden.
- Fanfare ‘Niets zonder Arbeid’ – Trouw en Eendracht – Erembodegem, met 32 spelende leden.
- Sint-Cecilia – Zeveneken, met 27 spelende leden.
- Koninklijke fanfare Maatschappij De Neerschelde - Gentbrugge, met 44 spelende leden.
- Fanfare Maatschappij – Destelbergen, met 34 spelende leden.
- Fanfare Sint-Cecilia – Berlaere
- Fanfare Maatschappij Zele Heikant, met 28 spelende leden
- Fanfare Maatschappij van Laarne

“Ten einde den terugkeer der genootschappen te vergemakkelijken, zullen er bij het Staatsbestuur voetstappen aangewend worden tot het bekomen van eenen speciale avondtrein in de richting van Dendermonde en Lokeren, in alle tussenstatiën stilhoudende. Er valt aan te merken, dat een gewone trein in de richting van Brussel om 8 uur 40 min. te Wetteren stilhoudt, en dat de laatste treinen naar Gent hier vertrekken te 9.58 en te 11.16 ure, zoodat van die zijden alle gemak van terugkeer bestaat.”

Deze uitzonderlijke organisatie bracht een grote volkstoeloop teweeg, zelfstandigen en andere neringdoenden deden er hun financieel voordeel mee, en de gewone burgers, de arbeiders en hun familie, zij beleefden een zeldzaam spektakel.

Twee jaar erna organiseerde het gemeentebestuur nogmaals een muzikfestival, wat een aanmoediging betekende voor de kandidaten muzikanten, zowel voor Wetteren als de enthousiaste deelnemers.

Hubert Keuppens



Van smid Walterus tot vondeling Anthonia : Massemenaars van 1222 tot 1804

Jan Lampaert – meester Jan – heeft een nieuw boek klaar over zijn geboortedorp Massemen en over de bewoners door de eeuwen heen. Enkele jaren terug publiceerde hij al indexen op de Massemse parochieregisters. In zijn nieuwste werk kan je lezen over de diefstal van een koe, de inbraak in de kerk en – wat had je gedacht – over de burenruzies van weleer. Jan Lampaert schrijft ook de geschiedenis neer van het Hof ten Hondert. Het boek 'Van Smid

Walterus tot vondeling Antonia' bevat nooit eerder gepubliceerde oorkonden, tekeningen van het dorpsplein en het Hof ten Hondert. Het is uitgegeven met de steun van het gemeentearchief, waar je het kan kopen voor 33 euro. Jan stelt het boek voor op 5 februari tijdens Massemen-kermis.

Wetteren op rolschaatsen : Kermistentoonstelling 2021

Onze heem- en geschiedkundige kring wil op de kermistentoonstelling van 2021 het rolschaatsverleden van Wetteren tot leven brengen.

In de tweede helft van de vorige eeuw zette **Maurice Verstuyft** Wetteren via het rolschaatsen op de kaart. De **gebroeders Raes** lieten zich niet pramen en sprongen op zijn rolschaatskar. Willy Raes werd wereldkampioen en Maurice Verstuyft werd ereburger van de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires. Wetteren was ook gastgemeente voor het wereldkampioenschap rolschaatsen. Na de gebroeders Raes schaatsten de gebroeders **Rudy en Freddy De Rijcke** een mooi palmares bij elkaar. Nog niet zo lang geleden was **Frank Fiers** wereldtop in het skeeleren. Hij verbeterde onder meer het werelduurrecord. Bij de vrouwen werd **Marie-Jeanne Van Bellegem** Belgisch kampioene en ook **Louki Huylebroeck** mag terugblikken op een geslaagde rolschaatscarrière.

Wetteren was een van de weinige gemeenten die een rolschaatspiste bezat. De piste is verdwenen toen de tweede sporthal werd gebouwd. In Wetteren waren twee rolschaatsclubs actief: de 'Red Stars' en de 'Roller Stars'.

Genoeg stof voor de kermistentoonstelling waarvoor we nog op zoek zijn naar memorabilia, foto's, filmmateriaal en andere documenten. Over de twee rolschaatsclubs zouden graag meer te weten komen. Wanneer zijn ze gesticht, hoelang hebben ze bestaan, bestaat er nog archief?

Heb jij iets in je bezit over het Wetterse rolschaatsverleden en ben je bereid om dat in bruikleen te geven voor de tentoonstelling, neem dan a.u.b. contact op met onze voorzitter Erik Van der Haegen (erik.van.der.haegen@telenet.be , 0473 99 93 53). Je helpt ons zo om van de kermis-tentoonstelling een succes te maken.



Toekenning verpachting van de petroleumverlichting. Uit 'De Schelde' van december 1909,

Erfgoed en cultuur

Reine De Coninck is op 20 november overleden. Ze werd in Wetteren geboren op 6 december 1936. Ze was de dochter van Arnold De Coninck, in zijn leven bestuurslid van onze heem- en geschiedkundige kring. Ze was voorzitter van de harmonie Les Bons Vivants en steunde graag lokale culturele initiatieven. Verschillende publicaties over (de geschiedenis van) Wetteren zagen het licht dankzij haar inbreng en gulle financiële steun.

Het Reveil dat op 1 november op de gemeentelijke begraafplaats mensen bij elkaar brengt met muziek, levensverhalen en poëzie kende dit jaar via de sociale media van de gemeente en van Reveil een digitale versie die iedereen in de eigen bubbel kon beleven. Stijn Tondeleir en Bram Van den Berghe zorgden voor vertellingen en muziek rond zeven overledenen:

- Désy Cordonnier (vroegere kousenfabriek)
- Jules Heylen (politiecommissaris toen de Rechvaardige rechter gestolen werden)
- Hendrik Clapdorp, Jozef Famelaer en Maurits Oosterlinck (drie soldaten die sneuvelden op de eerste dag van WO II)
- Berthe Hantson (violiste, vrouw van brouwer Meghanck),

Met een app kon tijdens de maand november een interactieve reveilwandeling gevolgd worden langs de graven van deze overledenen, door het domein Den Blakken en langs de nieuwe gedenkplek voor de coronaslachtoffers langs de Scheldedijk.

Wordt het jaagpad langs de Schelde een openluchtmuseum? Er staat sinds kort immers niet alleen dat kunstwerk om de coronaslachtoffers te herdenken en tegelijk het medisch personeel, de mantelzorgers en vrijwilligers te eren. Nu kan je ter hoogte van Sint-Jozef een drie ton wegende kubus gaan bewonderen. De kubusvorm komt niet voor in de natuur en kan daarom symbool staan voor de menselijke aanwezigheid in die natuur. Het werk draagt de naam Cubes#106, omdat het ondertussen de 106de kubus is die kunstenaar Luc De Man gemaakt heeft.

Denken aan een Scheldeoverpark. Naar aanleiding van de schade in september door onverlaten aangebracht aan bloembakken en vuilnisbakken langs de Scheldedijk tussen Wetteren en Schellebelle, is de idee opnieuw ter sprake gekomen om van de omgeving daar een Scheldeoverpark te maken. De gemeente zou daarvoor in overleg gaan met de verschillende eigenaars en de provincie. Het Scheldeoverpark zou dan gevormd worden door de wandel- en fietsdijk langs de Schelde, het bos van Sint-Jozef, het domein Den Blakken, de Zandbergen en aansluitend de gemeentelijke begraafplaats.



'Het Fietsboek' van Paul De Moor is uit en gaat over de geschiedenis, de vele soorten, de voordelen en het nut van de fiets. Lees en leer ook hoe de vrouwen zich konden emanciperen dankzij de fiets.

'Blauwe vuur' en **'Het Wagenwiel'**, 2 debuutromans in één keer van Raymond De Neve (76), oud-keeper van onder andere AA Gent. Het ene boek is een avonturenroman, het andere een ware thriller.

Gratis e-boeken lenen op je eigen toestel en vanuit je luie zetel, het kan bij de Wetterse bib. Je kan tegelijk 2 e-boeken lenen, 2 e-boeken

reserveren en elk boek 6 weken houden. Een boete riskeer je niet want na die 6 weken verdwijnen de geleende e-boeken vanzelf van je tablet, smartphone, computer of e-reader. De e-boeken staan op je te wachten in de onlincatalogus van de bibliotheek: <https://wetteren.bibliotheek.be/>. Daar vind je meer uitleg over dit initiatief onder de rubriek 'Nieuws'.

De Wetterse bib doet ook mee aan het project 'Lezen op School', een initiatief van de Vlaamse overheid om het lezen bij de leerlingen van de eerste graad te bevorderen. Dat is nodig omdat bij steeds meer kinderen thuis geen Nederlands wordt gesproken.

Mario De Paepe, voorzitter van het gemeentelijk carnavalscomité is onverwacht overleden. Drie jaar geleden nam hij met een nieuw samengestelde ploeg, de organisatie van het carnaval in Wetteren over en redde daarmee het voortbestaan van dit volksfeest. Ondertussen heeft corona de prinsverkiezing verhinderd en ook zal er volgend jaar geen eefstijn, kindercarnaval, stoet noch popverbranding zijn.

Rechtvaardige rechters in een kubistisch jasje.

Geert Van Malderghem (49) heeft een eigen interpretatie geschilderd van het paneel van de Rechtvaardige rechters. Geert is werkzaam in de zorgsector en op het secretariaat van de Kunstacademie. Hij volgde daar als zestienjarige een opleiding schilderkunst bij André De Mey en Fritz Van Damme.



Circussen (zonder grote dieren) mogen hun tenten opzetten op de Zeshoek. Daarmee wordt het drassige en wat afgelegen terrein in de Peperstraat verlaten. Handelaars kunnen, als ze tijdig op de hoogte gesteld worden, inspelen op de komst van de circussen.

Kerktuin wordt groene oase. Waar vroeger het appartementenblok De Vos stond – tussen de Marktdreef en de Sint-Getrudiskerk – wordt momenteel een kerktuin aangelegd met veel groen en (regen)waterpartijen. De werken zouden moeten voltooid zijn tegen begin maart. De gemeente ontvangt een subsidie van 250.000 euro, maar zal zelf nog meer dan 600.000 euro moeten bijleggen. Veel geld.

Kerkstraat en Markt krijgen nieuw uitzicht. Als je dit leest dan zou de afbraak van elf leegstaande woningen in de Kerkstraat en drie panden op de Markt al moeten begonnen en misschien zelfs beëindigd zijn. In de plaats komen nieuwe appartementen en handelsruimtes, een fietsenberging en onder- en bovengrondse parkings.

Wat doen we met de kerk van Westrem? De Sint-Martinuskerk is een beschermd monument en de omgeving is geklasseerd als dorpsgezicht. Een nieuwe bestemming vinden die daarmee rekening houdt lijkt niet zo simpel. De gemeente wil een beroep doen op het projectbureau 'Herbestemming kerken'. De Vlaamse overheid zou daarvoor dan tot 80 % subsidie geven. Westremse verenigingen mogen de kerk ondertussen altijd gebruiken voor hun activiteiten.

Fietsen langs kapelletjes. Ter gelegenheid van Open Monumentendag is een fietskaart gemaakt met twee fietslussen langs 24 kapellen en langs 5 plaatsen waar ooit een kapel gestaan heeft. De kaart met brochure is te krijgen op de dienst Toerisme in het oud-gemeentehuis (Kerkstraat).

Eikeloogst in de Zandbergen. Het was ondertussen vijf jaar geleden en nu werden in dit eikelrijke jaar nog eens eikels geoogst in het beschermde natuurreservaat de Zandbergen. Het Agentschap Natuur en Bos verkoopt de eikels aan boomkwekers die ze opkweken als nieuw plantgoed. Sommige zomereiken zouden meer dan 500 jaar oud zijn.

Met '**Recht naar de kroegen en de wijken**' zorgden de Wetterse Bende van Wim en CC Nova voor vijf herdenkingsmomenten in vijf cafés in vijf verschillende wijken rond zanger Wim De Craene die 30 jaar geleden overleed. Speciaal was dit keer zeker dat er filmfragmenten uit het VRT-archief getoond werden waarin Wim De Craene te zien was.

Wandelen door muzikale geschiedenis van Wetteren

Spring op je fiets of trek je wandelschoenen aan en vergeet zeker niet je smartphone. Ontdek de verhalen rond tien Wetterse muzikale plekken. Op elke plek die je aandoet hangt een bordje met een QR-code en daarachter schuilt dus een muzikaal verhaal. Je kan het routeplan afhalen bij de dienst Toerisme of downloaden op <https://www.belpopbonanza.be/fiets-wandelroutes>.

Paul Weymeersch houdt pleidooi voor poëzie in straatbeeld. Op zijn loods heeft deze boomkweker een bloeiende kersentak en bijpassend gedicht laten schilderen door Wim Finck. Hij hoopt dat andere bedrijven zijn initiatief zullen volgen en dat ook in de Wetterse straten meer poëzie zal komen. Hij verwijst naar het gedicht op de zijgevel in de Kerkstraat, aangebracht door de bibliotheek op verzoek van de plaatselijke dekenij.

Geen Oogststoet in 2020 wel een tractorrondrit. 59 tractoren reden van de Kortenbos naar Massemen, Westrem, Wetteren, Serskamp, Bruinbeke en Wanzele. De in totaal 105 deelnemers konden daarna in hun eigen bubbel en aan ver genoeg van elkaar staande tafels iets eten en drinken.

Ook geen kerstmarkt in 2020 in Massemen, wel 'Vogels' van de Franse lichtkunstenaar David Lesort die de eeuwenoude linde op het Dorpsplein feeëriek verlichten. Daar had buurtcomité THOG meer dan 10 000 euro voor over. THOG, dat staat voor Tot Heil (van) Ons Geburte.

Je hebt ze wellicht al gezien op straat, **de borden met tekeningen van graffitikunstenaar Cazn.** Ze moeten de getroffen coronamaatregelen duidelijk maken en ons tegelijk aanmoedigen om vol te houden in deze moeilijke tijden.



Foto Christine Eloot.

Voordelen van het lidmaatschap van onze heem- en geschiedkundige kring

Het lidmaatschap van de heem- en geschiedkundige kring “Jan Broeckaert” vzw, bedraagt slechts 12 euro per jaar. Je kan lid worden tijdens je bezoek aan ons museum of door overschrijving op het rekeningnummer BE21 0682 1293 2003.

Ben je lid dan nodigen we je steeds uit op (de receptie van) onze **tentoonstellingen** in het museum (onder andere op onze jaarlijkse kermistentoonstelling).

Ben je lid dan nodigen we je uit op en kan je deelnemen aan onze **evenementen**.

Ben je lid dan kan je deelnemen aan onze **gegidste historische themawandelingen** rond begraafplaatsen, bunkers, verdwenen industrieën, beluiken, enz.

Ben je lid dan kan je met ons op **bezoek** naar **erfgoedbibliotheken** en **musea**.

Ben je lid dan kan je een **rondleiding** krijgen in ons **museum**, tijdens de openingsdagen van het museum of op afspraak, individueel of in groep, bijvoorbeeld met je familie of vrienden.

Ben je lid dan ontvang je drie keer per jaar onze **nieuwsbrief**, per post en als je dat wilt ook via e-mail. In de nieuwsbrief publiceren we bijdragen over het verleden van Wetteren, Massemen én Westrem. Via de nieuwsbrief nodigen we je ook uit op onze activiteiten.

Ben je lid dan kan je, na afspraak, de in onze **bibliotheek** aanwezige literatuur en documentatie raadplegen.

Bezorg ons je e-mailadres

Stuur daarvoor een mailtje naar hubert.keuppens@telenet.be én word ook vriend van onze facebookpagina (<https://www.facebook.com/heemkringwetteren>). Je blijft dan digitaal op de hoogte van onze activiteiten, én je ontvangt onze nieuwsbrief in je mailbox.

Maak gebruik van ons Documentatiecentrum

In het nieuwe secretariaat van ons museum kan je onze gespecialiseerde bibliotheek en archief raadplegen. Ook in de gemeentelijke bibliotheek en het gemeentearchief ben je welkom als je op zoek bent naar informatie over de geschiedenis van Wetteren, Massemen en Westrem.

Werk mee aan onze Nieuwsbrief

Elke bijdrage over heemkunde of geschiedenis van Wetteren, Massemen of Westrem, komt in aanmerking voor opname in onze nieuwsbrief. Wil je iets vertellen over het verleden van je familie uit Wetteren, Massemen of Westrem? Het kan misschien wel via onze nieuwsbrief.

Vrienden van het Museum

Ons heemkundig museum beheert tal van waardevolle voorwerpen. Sommige zijn aan herstelling of onderhoud toe. Ben jij, door opleiding of jaren ervaring, expert in het onderhoud en herstellen van voorwerpen in hout of metaal, van aardewerk, van oude instrumenten, zoals klokken en radio's, van kleding en ander textiel? Weet jij een en ander af van inventariseren of wil je gewoon een handje toesteken? Word dan medewerker van de ‘Vrienden van het Museum’, een enthousiaste groep mensen die zich zonder verplichtingen inzetten voor het beheer van ons gemeentelijk erfgoed. Stuur een mail naar hubertkeuppens2@telenet.be of geef een seintje via 09 369 80 89 (na 20 uur). De werkgroep komt samen op donderdag- en/of vrijdagmiddag.

Openingsdagen heemkundig museum Wetteren - 2020

Het museum is opnieuw open, met inachtneming van de coronamaatregelen (mondmasker, handen ontsmetten, anderhalve meter afstand, beperkt aantal bezoekers) en in de veronderstelling dat die niet teruggeschroefd worden. Welkom elke eerste zaterdag van de maand van 14 tot 18 uur: zaterdag 6 maart, 3 april, 8 mei (dus niet 1 mei), 5 juni en 3 juli en 7 augustus.

Contacteer ons

Via onze penningmeester / secretaris Fernand Schamp, tel. 0479 47 96 64 of 09 369 17 63 of fsw1@skynet.be, Heem- en geschiedkundige kring Jan Broeckaert, p.a. Kerkstraat 31, 9230 Wetteren. Een groepsbezoek kan je ook aanvragen via de dienst Toerisme, Markt 1 (ingang via Kerkstraat), 09 366 31 04.

100 JAAR KRANTENKNIPSELS

GEDIGITALISEERD



Nieuws heet van de naald, 's anderdaags boeiend erfgoed!

100 jaar gedigitaliseerde krantenknipsels over Wetteren.

Je kan ze consulteren tijdens de opening van het museum of op afspraak.

Verschijnt 3 keer
per jaar
December 2020
24ste jaargang



Vlaanderen
verbeelding werkt